

TIIVISTELMÄ

SUOMEN
KANSAINVÄLINEN
ILMASTORAHOITUS
TARVITSEE SELKEÄN
SUUNNAN

Kehityspoliittisen toimikunnan analyysi,
tammikuu 2022

KEHITYSPOLIITTINEN
TOIMIKUNTA

Tiivistelmä

Kansainvälisellä ilmatorahoituksella tarkoitetaan teollisuusmaiden velvoitetta kanavoida kehittyville maille rahoitusta, jolla tuetaan kehitysmaiden toimia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi ja maailman köyhimpien sekä haavoittuvimpien ihmisten sopeutumista ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Tämä velvoite koskee myös Suomea.

Tämän Kehityspoliittisen toimikunnan (KPT) ajankohtaisanalyysi tarkastelee kansainvälistä ilmatorahoitusta kehityspoliittikan näkökulmasta ja pyrkii edistämään aiheesta käytävää keskustelua ja päätöksentekoa Suomessa. Lähestymistapamme perustuu Suomen globaalin vastuun ja ilmasto-oikeudenmukaisuuden edistämiseen osana YK:n kestävän kehityksen Agenda2030-toimintaohjelman toimeenpanoa. Ilman ilmastotoimia ja luontokadon pysäyttämistä ei kestävän kehityksen tavoitteita voida saavuttaa.

Tarve kasvattaa ilmatorahoitusta on kirjattu sekä YK:n ilmastopuitesopimukseen että Pariisin ilmastopuitesopimukseen, sillä nykyiset rahamäärät eivät pysty vastaamaan yhdessä asetettuihin ilmastotavoitteisiin. Lisäksi rahoitus ohjautuu usein muualle kuin heikoimmassa asemassa olevien tukemiseen.

Glasgow'n ilmastokokouksessa sovittiin, että teollisuusmaiden tulee saavuttaa jo aiemmin asetettu 100 miljardin dollarin vuositaso ilmatorahoitukselle niin pian kuin mahdollista. Lähivuosina neuvotellaan rahoituksen tasosta vuoden 2025 jälkeen, ja paine kasvattaa kehittyville maille suunnattua rahoitusta on kova. Lisäksi on tärkeää, että ilmatorahoitusta kohdennetaan tasapuolisesti sekä ilmastonmuutoksen hillintään että sen vaikutuksiin sopeutumiseen.

Ilmatorahoituksen ohjaus, toimeenpano ja raportointi vaihtelevat eri maissa. Valtioilla on eriäviä näkemyksiä siitä, mistä rahoituslähteistä tulevat varat tulisi laskea osaksi kehittyville maille annettavaa ilmatorahoitusta. Osa katsoo, että mukaan tulisi sisällyttää lahjamuotoinen apu sekä sellaiset lainat, joita myönnetään edullisin ehdoin, mutta ei esimerkiksi markkinaehtoisesti myönnettyjä lainoja ja vientiluottoja. Osa maista laskee kaikista lähteistä tulevan rahoituksen ilmatorahoitukseksi. Selkeiden määritelmien puute ja laatuongelmat raportoinnissa ovat ongelmallisia ilmatorahoituksen toteutumisen seurannan ja arvioinnin kannalta.

Suomessa ilmatorahoitus on ollut lähtökohtaisesti osa kehitysyhteistyötä. Suomen julkista ilmatorahoitusta kehittyville maille on ohjattu varsin laajasti erilaisten kanavien, muotojen ja instrumenttien avulla. Valtaosa rahoituksesta on kanavoitunut kehityspoliittisten finanssisijoitusten ja monenkeskisten organisaatioiden sekä rahastojen kautta. Rahoituksen määrässä on ollut suuria vuosittaisia vaihteluja. Vuosina 2016–2020 ilmatorahoituksesta isomman osan muodosti lahjamuotoinen rahoitus lukuun ottamatta vuotta 2019, jolloin finanssisijoitusten osuus oli suurempi. Vuosille 2022–2026 budjetoiduissa määrärahoissa lahjamuotoisen tuen osuus olisi edelleen finanssisijoituksia suurempi. Kokonaisuudessaan ilmatorahoitus kasvaisi vaihdellen vuositasolla 189–225 miljoonan euron välillä.

Suomen on aika ottaa ilmatorahoitus täysimääräisesti käyttöön osana laajempaa ilmastopolitiikkaa ja Agenda2030:n toimeenpanoa. Se on konkreettinen keino toteuttaa ilmasto-oikeudenmukaisuutta eli sen avulla voidaan tasata ilmastomuutoksen aiheuttamaa eriarvoistumista ja huomioida erityisesti kaikkein haavoittuvimmat. Tämän ajankohtaisanalyysin suositukset linjaavat Suomen toimia kohti entistä vastuullisempaa, oikeudenmukaisempaa ja vaikuttavampaa ilmatorahoitusta. Ilmatorahoituksesta päättävillä tahoilla on edessään valintoja, jotka on tehtävä pian ja perustellusti.

Vastatakseen kasvaviin vaatimuksiin Suomi tarvitsee pitkäjänteisen ja läpinäkyvän toimintamallin sekä suunnitelman kansainvälisen ilmatorahoituksensa kasvattamiseksi ja kohdentamiseksi. Riittävän rahoituksen takaamiseksi tulee laatia selkeä, parlamentaarinen ja hallituskausia pidempi suunnitelma, joka sisältää sekä kehitysyhteistyömäärärahojen kasvattamisen Suomen sitoumusten mukaiseen 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta viimeistään 2030 mennessä. Samalla ilmatorahoitusta on kasvatettava niin, että se on uutta ja lisäästä suhteessa kehitysyhteistyövaroihin.

Ilmatorahoitusta tulee tarkastella kokonaisuutena, koska sen toimeenpano vaatii laaja-alaista yhteistyötä. Rahoituksen ohjausjärjestelmää ja toimijoiden välistä vastuunjakoa on syytä selkiyttää. Parlamentaarisia päätöksentekijöitä tarvitaan strategisten ja pitkäjänteisten ilmatorahoitulinjausten tekemiseen sekä niiden toteutumisen valvontaan. Eri ministeriöitä ja niiden asiantuntijoita tarvitaan puolestaan tarkempien suunnitelmien tekemiseen sekä toimeenpanon ohjaamiseen.

Ilmatorahoitusta kasvattamalla edistämme konkreettisesti niin hillintään kuin sopeutumiseen liittyviä toimia ja suomalaisten toimijoiden roolia kansainvälisessä ilmastotyössä. On tärkeää, että toimijakohtaisia silloja rikotaan ja edistetään näin suomalaista lisäarvoa tuovaa ja koko arvoketjun kattavaa ilmastotyötä.

---

*Suomen on aika
ottaa ilmatorahoitus
täysimääräisesti
käyttöön osana
laajempaa
ilmastopolitiikkaa
ja Agenda2030:n
toimeenpanoa.*